

Трыццацігоддзе Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі

Данлад В. М. Молатава на ўрачыстым паседжанні Маскоўскага Савета 6 лістапада 1947 года

(Працяг)

Хіба не ясна, што калі-б 30 гадоў таму назад большымі не здолелі вырашаць нашу Радзіму з рук Кірэнскага, меншаўкоў, эсэраў, калэгаў і іншых праслужыўцаў буржуазіі, дык наша краіна страціла-б сваю незалежнасць і вяла-б нікчэмнае існаванне.

Параўнайшы Савецкі Саюз і найбольш развітыя капіталістычныя дзяржавы Еўропы.

Вось—Англія, якая з даўніх часоў законна лічылася высока развітай прамысловай краінай і нават «майстэрняй для ўсяго свету». За перыяд паміж двума сусветнымі войнамі ўзровень англійскай прамысловасці толькі ў рэдкіх гадах ўзнімаўся вышэй узроўню 1913 года, а ў большасці выпадкаў быў значна ніжэй. Пры такім становішчы нельга сур'ёзна гаварыць аб якой-небудзь уздыме англійскай прамысловасці за перыяд паміж двума сусветнымі войнамі. Ды і цяпер, як вы ведаеце, Англія перажывае сур'ёзныя эканамічныя цяжкасці, спадзеючыся ўб'ць больш на дапамогу амерыканскага дзяржаў.

У Францыі прамысловасць за гэты перыяд развілася не лепш, хоць і была асобна галі ўздыму. Дастаткова сказаць, што перад пачаткам другой сусветнай вайны прадукцыя прамысловасці Францыі толькі на 6 процантаў пераўзыхала ўзровень французскай прамысловасці, дасягнуўшы яшчэ да першай сусветнай вайны. Можна сказаць, што за ўвесь перыяд паміж двума сусветнымі войнамі прамысловасць Францыі тапталася на месцы. Цяпер Францыя таксама перажывае перыяд эканамічных цяжкасцяў і, палобна да Англіі, будзе свае разлікі на дапамогу звонку.

Чым тлумачыцца такая здзіўляючая розніца паміж развіццём прамысловасці ў СССР, з аднаго боку, і становішчам прамысловасці ў Англіі і Францыі, з другога боку? Чым тлумачыцца, што прамысловасць Савецкага Саюза павялічылася за перыяд перадышкі паміж двума сусветнымі войнамі амаль у 12 разоў у той час, як прамысловасць Англіі і Францыі тапталася на месцы, перажываючы ў асобныя гады некаторыя ўздымы, але яшчэ часцей—галы звароту і нават заняпаду?

Для бесстаронніх людзей, якія жадаюць зразумець сучасныя падзеі—гэта падказваецца перш за ўсё параўнаннем фактаў.

Карэная розніца паміж Савецкім Саюзам, з аднаго боку, Англіяй і Францыяй, з другога боку, вядомая прамысловасць, які ўся народная гаспадарка СССР, пабудавана на фундаменце сацыялізма, а прамысловасць, які ўвесь дзяржаўны будынак Англіі, таксама як і Францыі, трымаецца на старых устоях капіталізма, прычым як навука, так і практычны вопыт наглядна паказваюць, што фун-

дамент сацыялізма ў Савецкім Саюзе мацнее з кожным днём, а асновы капіталістычнага грамадства ў Еўропе даўно ўжо наскрозь прагілі. Цяпер, як ніколі раней, відаць, наколькі наспелі прадпачыльнікі сацыялізма ў нашай краіне яшчэ 30 гадоў таму назад, калі перамоганосная сацыялістычная рэвалюцыя вывела нашу Радзіму на новы шлях—на шлях рэвалюцыйнага абнаўлення.

30 год таму назад, напярэдадні Кастрычніцкай рэвалюцыі, Ленін горава даказваў, што ў гістарычных умовах, якія склаўся, нельга існаваць, не робячы крокаў да сацыялізма, і што матэрыяльная падрыхтоўка сацыялізма ўжо тады была ў нашай краіне. Ён гаварыў:

«Існаваць, у Расіі XX стагоддзя, якая заваявала рэспубліку і дэмакратызм рэвалюцыйным шляхам, нельга, не ідучы да сацыялізма, не робячы крокаў да яго...»

Дыялектыка гісторыі імяна такая, што вайна, незвычайна паскорыўшы ператварэнне манопалістычнага капіталізма ў дзяржаўна-манопалістычны капіталізм, тым самым незвычайна наблізіла чалавечтва да сацыялізма.

Імперыялістычная вайна ёсць прадзвіжальнік сацыялістычнай рэвалюцыі. І гэта не толькі таму, што вайна сваімі жахамі параджае пролетарскае паўстанне,—ніякае паўстанне не створыць сацыялізма, калі ён не зробіцца сталым эканамічным,—а таму, што дзяржаўна-манопалістычны капіталізм ёсць пачынальна матэрыяльная падрыхтоўка сацыялізма, ёсць пераддвер'е яго, ёсць тая ступенька гістарычнай дэвіцы, паміж якой (ступенькай) і ступенькай, якая называецца сацыялізмам, ніякіх прамежкавых ступеняў няма.»

Зразумела, як у Англіі, так і ў Францыі ўжо тады—трыццаць гадоў таму назад—матэрыяльная падрыхтоўка для сацыялістычнага пераўтварэння была не менш спрыяльнай, чым у нашай краіне, але, як вядома, адных матэрыяльных прадпасялак недастаткова для таго, каб вырашыць нават такія праблемы, якія сталі ўжо гістарычнай неабходнасцю.

Другая сусветная вайна нанесла новы ўдар па сістэме капіталізма, раскідаўшы яшчэ больш яго пазіцыі ў Еўропе. Краіны новай дэмакратыі—Югаславія, Польшча, Румынія, Балгарыя, Чэхаславакія, Венгрыя, Албанія—пры падтрымцы шырокіх мас народа правялі смелыя дэмакратычныя пераўтварэнні, да ліку якіх адносіцца ліквідацыя класа памешчыкаў і перадачы зямлі сялянам, нацыяналізацыя буйнай прамысловасці і банкаў і іншыя. Сваімі асобнымі самастойнымі шляхамі гэтыя краіны робяць крокі да сацыялізма, створыўшы для працоўных умоў жыцця, свабоднага ад капіталістычнай кабаны і адстойваючы сваю нацыянальную незалежнасць супроць збройных імперыялістаў і прыбраў гэтыя краіны да рук і навазашч ім сваю волю.

II.

Савецкі Саюз і міжнароднае супрацоўніцтва

З пятага дня для існавання Савецкі Саюз заняў асобнае месца ў міжнародных адносінах, стаўшы на чале барацьбы за мір.

Кастрычніцкая рэвалюцыя вырвала нашу краіну з першай сусветнай вайны, абвясціўшы мір і безагаворачна адмову ад імперыялістычнай палітыкі як на расійскай Расіі, так і створанага пасля лютаўскай рэвалюцыі ўрада Ілжэсоцыяліста Кірэнскага. Не гледзячы на гэта, на працягу першых гадоў наш народ не мог вернуцца да мірнага жыцця.

З мэтай удзельняцца Кастрычніцкай рэвалюцыі і звароту да ўлады памешчыкаў і капіталістаў, якія ўзялі за нашай краіны, дзяржавы Антанты арганізавалі пад вайсковым інтэрвенцыям супроць нашай краіны. Аказвалася за гэтыя злучэнні пале на імперыялістаў Англіі і Францыі, на іх амерыканскіх і японскіх саюзнікаў і на іх тэгацянскіх сатэлітаў.

Гэтая разбойніцкая палітыка, прасякнутая ў адносінах з вольнавольнага, руската народа звароту звароту артысавенскай вярхоўнасцю Чырвонай, Клемаўска і іншых вярхоўнасцяў, з ганьбай правалілася. Савецкі народ адстаяў сваю незалежнасць, дамогся перадышкі і вышаў на дарогу перамоганоснага мірнага будучыцтва сацыялізма.

Вы ведаеце, што і перад гэтай падкопы супроць нашай краіны не спыніліся. Чаго толькі не рабіла імперыялістычная Захада і Усхода, каб сарваць мірнае будучыцтва ў нашай краіне.

Справа даўна да таго, што Англія і Францыя аб'явіліся ў фашыскай Італіі і заключылі ганебнае Мюнхенскае пагадненне з гітлераўскай Германіяй, каб хутчэй створыць германскіх фашыстаў да пачатку на Савецкі Саюз. Аднак англійска-фашысцкія імперыялісты палічыліся. Яны самі заблыталіся ў расставленых ім сетах, а мультая сталінская палітыка міру бліскучым чынам забяспечыла новую адляжку вайны для Савецкага Саюза. (Апалдысменты).

Калі гітлераўская Германія ўсё-ж напала на СССР, зноў ажыўліліся надзеі нашых парадкаў.

Вядома, што неўзабаве пасля гэтага ў лонданскіх газетах паведавалі паведамленне аб тым, што англійскі міністр Мур-Брабэзон, разглядаючы аб становішчы на савецка-германскім фронце летам 1941 года, не паспамоўся выказаць пажаданне, каб савецкія і германскія арміі знясілі адна другую ў той час, як Англія ўзмацніць сваю магчымасць і стане пануючай дзяржавай. Знойшліся і амерыканскія дзеячы, якія не заганелі адстаяць ад Мур-Брабэзона. У чэрвені 1941 года «Нью-Йорк таймс» апублікавала такую заяву аднаго з вядомых амерыканскіх дзеячоў: «Калі мы ўбачым, што выйграе Германія, то нам трэба дапамагчы Расіі, а калі выйграе Расія, то нам трэба дапамагчы Германіяй. І такім чынам, няхай яны забіваюць як мага больш.»

Тым не менш, у вайне з гітлераўскай Германіяй Савецкі Саюз, Англія і Злучаныя Штаты Амерыкі паспяхова супрацоўнічалі супроць агульнага ворага, супроць агульнага ворага для ўсіх дэмакратычных краін.

Як толькі скончылася вайна, Савецкі Саюз перайшоў да работы па плану новай сталінскай пяцігодкі. Разам з тым нам неабходна цяпер вырашаць і план на некалькі пяцігодак наперад. Таварыш Сталін, як вядома, вызначыў гэтыя новыя задачы наступным чынам:

«Што датычыць планаў на больш працяглы перыяд, то партыя мае намер арганізаваць новыя магчымыя ўздымы народнай гаспадаркі, які даў-бы нам магчымасць узняць узровень нашай прамысловасці, напрыклад, у тры разы вышэй у параўнанні з даваенным узроўнем. Нам трэба дабіцца таго, каб наша прамысловасць магла вырабляць штогод да 50 мільянаў тон чыгуну, да 60 мільянаў тон сталі, да 500 мільянаў тон вугалю, да 60 мільянаў тон нафты.»

Дастаткова гэтага, каб паказаць, наколькі Савецкі Саюз зацікаўлены ў трывалым і працяглым міру. Усе шчырыя прыяцелі міру—а яны складаліся велізарную большасць у народзе ўсякай краіны—могуць пакаласіся на тое, што Савецкі Саюз будзе па канца абараняць інтарэсы ўсёагульнага міру. (Працяглыя апалдысменты).

У адпаведнасці з гэтай палітыкай міру Савецкі Саюз стаіць за ўсебаковым пазіўчым міжнароднага супрацоўніцтва. Таварыш Сталін глыбока растлумачыў нашу знешнюю палітыку ў гутарцы з вядомым амерыканцам Стасенкам:

«Яны—Савецкі Саюз і Злучаныя Штаты—зразумела, могуць супрацоўнічаць адзін з другім. Розніца паміж імі не мае істотнага значэння, паколькі гутарка ідзе аб іх супрацоўніцтве. Эканамічныя сістэмы ў Германіі і ЗША адрозныя, але, тым не менш, паміж імі ўзнікла вайна. Эканамічныя сістэмы ЗША і СССР розныя, але яны не ваявалі адна з другой, а супрацоўнічалі ў часе вайны. Калі дзве розныя сістэмы маглі супрацоўнічаць у часе вайны, то чаму яны не могуць супрацоўнічаць у мірны час? Вядома, праразумеваецца, што калі будзе заданне супрацоўнічаць, то супрацоўніцтва зусім магчыма пры розных эканамічных сістэмах. Але калі няма жадаўня супрацоўнічаць, то нават пры аднолькавых эканамічных сістэмах дзяржавы і людзі могуць перабіцца.»

Савецкі Саюз нязменна праводзіў і праводзіць палітыку міру і міжнароднага супрацоўніцтва. Такія адносіны Савецкага Саюза з усімі краінамі, якія выяўляюць жадаанне супрацоўнічаць.

Выказаная таварышам Сталіным палітыка супрацоўніцтва цяпер другая палітыка, якая грунтуецца на зусім іншых прынцыпах. Тут, перш за ўсё, прыходзіцца гаварыць аб знешняй палітыцы Злучаных Штатаў Амерыкі, а таксама Вялікабрытаніі.

Магчыма, што ў Злучаных Штатах Амерыкі існуе праграма эканамічнага развіцця краіны на вейкі тэрмін наперад. Аднак нідзе ў друку аб гэтым не паведамлялася, хоць там даволі часта бываюць «рэсканферэнцыі».

З другога боку, распаўсюджваецца многа шуму вакол розных амерыканскіх праектаў, звязаных то з «дактрынай Трумана», то з «планам Маршала». Чытаючы аб усіх гэтых амерыканскіх планах «дапамогі Еўропе», «дапамогі Кітаю» і да т. п., можна падумаць, што ўнутраныя праблемы ў Злучаных Штатах ужо даўно вырашаны, і цяпер справа толькі за тым, каб Амерыка наладзіла справы ў

іншых краінах, прадпачыўшы ім сваю палітыку і пажаданні склад урадаў. У сапраўднасці-ж справа абстаіць не так. Калі-б у кіруючыя колаў Злучаных Штатаў Амерыкі ўнутраныя справы не выклікалі вялікага непакую, асабліва ў сувязі з эканамічнымі крызісам, што набліжаецца, то не было-б такога багацця эканамічных праектаў экспансіі Злучаных Штатаў Амерыкі, якія, у сваю чаргу, абяпіраюцца на агрэсіўныя ваенна-палітычныя планы амерыканскага імперыялізма.

Цяпер ужо не хаваюць, што Злучаныя Штаты Амерыкі—нярэдка сумесна з Вялікабрытаніяй—устаўляюць усё новыя і новыя ваенна-марскія і ваенна-паветраныя базы ва ўсіх частках зямнога шара і нават прыстасоўваюць зэлыя дзяржавы для такога роду мэт, асабліва палізу тэрыторыі Савецкага Саюза. Хто толькі не скардзіцца на наіўск амерыканскага імперыяліста ў гэтых адносінах! Калі ўрады некаторых буйных дзяржаў у Еўропе, Азіі і Амерыцы захоўваюць свайго роду важнае маўчанне з гэтага поваду, то, як вядома, некаторым малым краінам становіцца проста няцярпа. Данія, напрыклад, няк не можа дамагчыся аднаўлення свайго нацыянальнага суверэнітэта над Грэнландіяй, адкуль не хочучь выходзіць амерыканцы пасля заканчэння вайны. Егіпет законна патрабуе вываду англійскіх войск са сваёй тэрыторыі, але Англія адмаўляецца гэта рабіць, а Амерыка падтрымлівае англійскі імперыялістаў і ў такіх справах. Зразумела, аднак, што стварэнне ваенных баз у розных частках свету прызначаецца не для мэт абароны, а як падрыхтоўка да агрэсіі. Зразумела, таксама, што калі да гэтага часу захоўваецца аб'яднаная англа-амерыканскі ваенны штаб, створаны ў часе другой сусветнай вайны, то гэта робіцца не з міралюбівых пачуццяў, а з мэтай запалохвання магчымаю новай агрэсіі. Было-б добра, каб аб усім гэтым ведаў амерыканскі народ, таму што пры так званай «заходняй» свабодзе друку, калі ледзь не ўсе газеты і радыёстанцыі знаходзяцца ў руках вузкай агрэсіўнай кучкі капіталістаў і іх набіжных праслужыўцаў, народу цяжка ведаць сапраўдную праду.

Вядома, што ў экспансіўніцкіх колах Злучаных Штатаў Амерыкі папярэлася новая своеасаблівае рэлігія: пры нявер'і ў свае ўнутраныя сілы—вера ў сакрэт атамнай бомбы, хопь гэтага сакрэта даўно ўжо не існуе. (Працяглыя апалдысменты). Імперыялістам, вядома, патрэбна гэтая вера ў атамную бомбу, якая, як вядома, з'явілася не сродкам абароны, а зброй нападу. Многіх абрава, што Злучаныя Штаты Амерыкі і Вялікабрытанія пераходзяць арганізацыі Аб'яднаных нацый прыняць канчатковае рашэнне аб забароне атамнай зброі. За гэты год два разы супроць гэтага пратэставалі англійскія вучоныя, якія двойчы апублікавалі свае апаздзеныя заявы, у якіх яны выказвалі незадаволенасць тым, што Англія толькі падтрымлівае Злучаныя Штаты ў гэтай справе. І гэта зусім зразумела, таму што народы Амерыкі і Англіі не менш, чым другія народы, зацікаўлены ў тым, каб была праведзена і забарона атамнай зброі і агульнае скарачэнне разбухлых узбраенняў. Пры гэтым трэба было-б зразумець, што адмова ад забароны атамнай зброі пакрывае імперыялістаў ганьбай, настрайваючы супроць іх усіх сумленных людзей, усе народы.

Або вазьміце пытанне аб падпальшчыках вайны. Не гледзячы на ўсе пратэсты з боку амерыканскіх і іншых экспансіўністаў, Генеральная Асамблея, хопь і са скрыпам, прыняла рашэнне аб асуджэнні прапагандаі новай вайны. Абмеркаванне, разам з тым, паказала, што неабходна яшчэ больш узмацніць барацьбу супроць падпальшчыкаў вайны і супроць іх апекуноў, якія выконваюць волю агрэсіўнай і прагнай да прыбыткаў верхавіні капіталістаў-мільярдэраў і не лічыцца з інтарэсамі свайго народа. Вядома, што прамысловасць Злучаных Штатаў Амерыкі за перыяд паміж двума сусветнымі войнамі ўзрасла, хопь яе развіццё ішло вельмі няроўнамерна і двойчы падала звычайна ніжэй узроўню 1913 года. Затое ў гады другой сусветнай вайны амерыканская прамысловасць хутка разбухла і пачала даваць велізарныя прыбыткі капіталістам і дзяржаўна-манопалістычным капіталістам і дзяржаўна-манопалістычным капіталістам пуская ў ход і скарыстоўвае для свайго наіўскага ўсюды—у Еўропе і ў Кітаі, у Грыцы і ў Турцыі, у Паўднёвай Амерыцы і на Серэднім Усходзе. Аматыраў скарыстання ваеннай кан'юнктуры, вядома, няма. Але прычым тут інтарэсы народа? Інтарэсы народа, зразумела, у корані адрозніваюцца ад інтарэсаў падпальшчыкаў новай сусветнай вайны.

Усе гэтыя факты сведчаць аб імкненні амерыканскага імперыялізма скарыстаць пасляваенныя цяжкасці некаторых дзяржаў, навазашч ім сваю волю пад сцягам няпрошанага амерыканскага кіраўніцтва і пракласці дарогу да сусветнага панавання Злучаных Штатаў Амерыкі. Гэта ні ў якім разе не апраўдвае разлікаў на магчымае пазбегненне нарастаючых унутраных цяжкасцей, пазбегненне надыходу глыбокага эканамічнага крызіса і расколу Злучаных Штатаў Амерыкі, які ўсё ўзмацняецца, на дзве галоўныя групіроўкі: імперыялістычную, якая зараз шуміць на авансцене, і дэмакратычную, за якой будучыня. Апетыты імперыялістаў не маюць межаў, і дзеля дасягнення сваіх вузкакарміслых мэт яны гатовы таптаць жалезнай пятой дэмакратычныя правы ў сваёй краіне, а таксама правы і суверэнітэт іншых дзяржаў. Урокі крушэння фашыскай Германіі, якая зневажала дэмакратычныя сілы і зарвалася ў імкненні да сусветнага панавання, як вядома, не пайшлі на карысць тым, хто цяпер з такім аслабленнем ірвецца да панавання над усім светам.

Цяпер кіруючыя колы ў Злучаных Штатах Амерыкі, а таксама ў Вялікабрытаніі, стаіць на чале адной міжнароднай групіроўкі, якая ставіць мэтай умацаванне капіталізма і дасягненне панавання гэтых краін над другімі народамі. Гэтыя краіны ўзначальваюць імперыялістычныя і антыдэмакра-

тычныя сілы ў міжнародных справах, пры актыўным удзеле вядомых сацыялістычных ілдару цэлым радзе еўрапейскіх краін.

Палітыка Савецкага Саюза грунтуецца на прадгледных прынцыпах, на прынцыпах паварі с'тэта вялікіх і малых дзяржаў, на прынцыпах неўмяшання ва ўнутраныя справы іншых дзяржаў, для прыкладу, германскае пытанне.

Калі-б і ў пасляваенны час Амерыка і Вялікабрытанія прытрымліваліся тыя прынцыпы, якія с'тэта дэмакратычныя прынцыпы Яллінскай і Патэрскай канферэнцыі па германскаму пытанню рабілі магчымым і п'бным супрацоўніцтва паміж саюзнікаў супроць гітлераўскай Германіі і мэтай ліквідацыі рэшт фашызма, то супрацоўніцтва паміж Савецкім Саюзам, Злучанымі Штатамі Амерыкі і Англіяй давала-б і цяпер вынікі. Але Злучаныя Штаты Амерыкі і Вялікабрытанія адыйшлі ад гэтых дэмакратычных прынцыпаў, парушылі рашэнні, прынятыя сумесна. Гэта можна сказаць у адносінах такіх карных пытанняў, як дэмакратызацыя і дэмілітарызацыя Германіі і тэ рэпараций краінам, якія пацярпелі ад германскай акупацыі. У выніку правядзення пасляваеннай англа-амерыканскай палітыкі англійская амерыканская зоны акупацыі Германіі былі ачынены ў сумесна кіруемаму двухзонаму (бізонаму) тэрыторыю, якая атрымала ў друку назву «Бізонія» для таго, каб там аднабаковым чынам праводзілі англа-амерыканскую палітыку незалежна ад Кантрольнага Савета, у якім удзельнічаюць ст'таўнікі ўсіх чатырох акупіруючых дзяржаў. Прадстаўнікі ў Германіі фактычна маюць справу толькі з савецкай зонай. Стварылася новішча, якое не можа не выклікаць трыво германскім народзе, таму што ў выніку амерыканскай палітыкі існуе «Бізонія» ў сваёй зоне, але няма Германіі, як адзінай германскай дзяржавы. Савецкі Саюз лічыць неабходным былі праведзены ў жыццё рашэнні Яллінска-Патэрскай канферэнцыі па германскаму пытанню, якія прадугледжвалі аднаўленне Германіі адзінай дэмакратычнай дзяржавай. Пры гэтым у Савецкім Саюзе ёсць поўнае разуменне таго, што «Бізонія»—гэта не Германія і што нямецкі народ мае права на існаванне сваёй дзяржавы, якая, зразумела, павінна быць дэмакратычнай не павінна ствараць патрозы новай агрэсіўнай міралюбівых дзяржаў. У сучасны момант існуе англа-амерыканскі план—шляхам неўзыхадных падачкаў насельніцтва англа-амерыканскай зоны Германіі, абароніць тут на раней германскіх капіталістаў, якія з'яўляюцца яшчэ даўна гітлераўскай апарай, і скарыстаць іх дапамозе «Бізонія» за яе Курскі прамысловы сейнам, які пагарзу супроць тых краін, якія не ўяўляюць нявольніцкай пакарлінасці ў адносінах англа-амерыканскіх планаў панавання ў Еўропе. Але гэтыя авантурыстычныя планы накіот Германіі ні да чаго добрага не прывядуць і, зразумела, будуць адхілены дэмакратычнай Еўропай.

На прыкладзе германскага пытання мы бачым, як далёка разыходзіцца цяперашняя англа-амерыканская палітыка з прынцыпамі Савецкага Саюза, наколькі няправільна англа-амерыканскія цыпы прасякнуты адкрытым імперыялізмам, і Савецкі Саюз цвёрда стаіць на дэмакратычных пазіцыях.

Савецкі Саюз, як і іншыя дэмакратычныя краіны, стаіць за мір і міжнароднае супрацоўніцтва дэмакратычных пачатках. У цяперашніх умовах гэта патрабуе аб'яднання ўсіх сіл антыімперыялістычнага і дэмакратычнага лагера ў Еўропе і межах Еўропы, каб стварыць непрыступны бар супроць імперыялізма, які актывізаваўся, і яго п'вай палітыкі агрэсіі.

Згуртаванне дэмакратычных сіл і смелая барацьба супроць імперыялізма і яго новых планаў ваенна-агантур аб'яднае народы ў магутную армію, ровай якой не можа мець імперыялізм, які адмаўляе дэмакратычныя правы народаў, зневажае суверэнітэт напай, будзе свае планы на пагарзах і авантурах. Непакое і трывога ў радах імперыялістаў растуць, бо ўсім вядома, што глеба пад нагам імперыялізма хістаецца, а сілы дэмакратыі і сацыялізма растуць і мацнеюць з кожным днём.

Што можа даць палітыка імперыялізма народаў? Толькі ўзмацненне прыгнёту, адраджэнне рэшт наенавіснага фашызма і новай імперыялістычнай авантуры. Трэба раскрыць народам вочы на гэта згуртаваць усе дэмакратычныя і антыімперыялістычныя сілы для таго, каб разладзіць усю п'ную эканамічнага заняволення народаў і ўсяю новай авантуры з боку імперыялізма.

Гістарычны вопыт Савецкага Саюза пацвердзіў справядлівасць слоў вялікага Леніна аб непераможнасці народа, які ўзяў уладу ў свае рукі: «Ніколі не перамогуць таго народа, у якім рабочыя сяляне ў большасці сваёй пазналі, адчулі і ўбачылі, што яны адстойваюць сваю, Савецкую ўладу—ўладу працоўных, што адстойваюць тую справу перамога якой ім іх дзеям забяспечыць магчымае карыстацца ўсімі здабыткамі культуры і усімі стварэннямі чалавечай працы.»

У наш час стаіць задача аб'яднаць усе антыімперыялістычныя і дэмакратычныя сілы народаў і адлі магутны лагер, спяны адзіствам кроўны інтарэсаў, супроць імперыялістычнага і антыдэмакратычнага лагера і яго палітыкі заняволення народаў і новых авантур.

Цяперашнія адносіны да справы разам з тым паказваюць, што ў наш час новыя імперыялістычныя авантуры з'яўляюцца небяспечнай іграй л'бсам капіталізма. Некаторыя міністры і сенатары гэтага могуць і не разумець. Але калі антыімперыялістычны і дэмакратычны лагер згуртуе свае сілы і скарыстае свае магчымасці, ён прымуці імперыялістаў быць больш разумнымі і весці сябе спакаяней. (Апалдысменты). Трэба думаць, што капіталізм не зацікаўлены ў паскарэнні сваёй уласнай пагібелі. (Смех, апалдысменты).

III.

Савецкі Саюз і комунізм

Уступаючы ў 31-шы год Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, мы са здавальненнем глядзімаем на пройдзены шлях і з упэўненасцю глядзімаем у будучыню. Паспехі Савецкай дзяржавы—вялікія. Сацыялізм

глыбока ўвайшоў ва ўсё наша жыццё. Ва ўмовах Савецкай улады ўжо вырастае новае пакаленне якое пачынае распаўсюдзіць свае арліныя крыллі.

(Заканчэнне на 3 стар.)

Трыццацігоддзе Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі

Слушаючы даклад таварыша Молатава

Усе дарогі вядуць да кунізму

Даклад В. М. Молатава на ўрачыстым паседжанні
Маскоўскага Савета 6 лістапада 1947 года

(Заканчэнне).

Трэба прызнаць, што важнейшай завадай нашай рэвалюцыі з'яўляецца новае духоўнае аблічча і ідэйны рост людзей, як савецкіх патрыётаў. Гэта адносіцца да ўсіх савецкіх народаў, як да горада, так і да вёскі, як да людзей фізічнай працы, так і да людзей разумовай працы. У гэтым заключаецца, сапраўды, найважнейшы поспех Кастрычніцкай рэвалюцыі, які мае сусветна-гістарычнае значэнне.

Цяпер савецкія людзі не тыя, якімі яны былі 30 год назад. Духоўнае аблічча цяперашніх савецкіх людзей відавочна пераўтварылася, у свядомасці адносінах да сваёй працы, як да справы грамадскай важнасці і як да святага абавязку перад Савецкай дзяржавай. У нашы дні на кожным прадпрыемстве бачна стаханавіца і стаханавіцкі рух. Соцыялістычнае спаробітва ахапіла ўсе калгасы. У справу спаробітства ўцягнулі рабочыя і работніцы, калгаснікі і калгасніцы, служачыя і інжынерна-тэхнічны склад, людзі мастацтва і навукі. Шырыня размаху і змест спаробітства вызначаюць цяпер дасягнуты тут або там узровень камуністычных адносін да працы сярод савецкіх людзей. Усеагульны характар спаробітства з'яўляецца важнейшым вагаром уздыму прадукцыйнасці працы.

Цяпер шырока распаўсюдзіўся новы рух, які заключаецца ў тым, што асобныя рабочыя бяруць на сябе асабісты абавязанасць дасягнуць выканання галоўных планаў і пяцігодкі ў цэлым, чаго не было ў даваенны час. У Маскве, у Ленінградзе, у Данбасе і па ўсёй краіне паспяховы развіццё гэты рух, які сведчыць аб сацыялістычным свядомасці рабочых і работніц. Але гэта толькі адзін з цэлага раду важных вагароў уздымаюцца працы ў нашай краіне.

У гэтым годзе дасягнутыя вынікі выканання плана па збожжаных таварах. Дзяржава атрымала збожжа, прыкладна, столькі-ж, як у лепшы даваенны год, хоць памер пасевных плошчаў і тэхнічнае забеспячэнне яшчэ значна менш даваенных. Гэтыя поспехі дасягнуты дзякуючы сацыялістычнаму спаробітству, якое разгарнулася паміж рэспублікамі, краямі і абласцямі і асабліва дзякуючы актыўнаму ўдзелу ў спаробітстве ўсёй масы калгасаў, многіх мільёнаў калгаснікаў і калгасніц.

Мы перажывалі цяжкі час у першы перыяд вайны, пакуль не пераадычалі ўсю работу ў адпаведнасці з новай абстаноўкай. Самаданнасныя працоўныя ў тыле і герызм нашай арміі на фронце, які яшчэ не ведала савецкая гісторыя, былі выразным высокага савецкага патрыятызму. Гэта забеспячыла нам перамогу над ворагамі. (Апладысменты). У пераходны перыяд савецкага патрыятызму знаходзіць сваё знамявальнае выхаванне сучасны ідэйны ўзровень і духоўны рост савецкіх людзей. Нельга адмаўляцца, што перажыты капіталізм у свядомасці людзей вельмі жывучы. І таму партыя забяспіла напалімае савецкім людзям аб неабходнасці ўсёабхапнай крытыкі і самакрытыкі, накіраванай на ліквідацыю гэтых школьных рэштак мінулага. Нельга, з другога боку, адмаўляцца, што ў нас цяпер ёсць вельмі значны магчымасці вясці паспяховую барацьбу за ліквідацыю гэтых перажыткаў.

Культурны ўзровень нашай насельніцтва ва ўсіх адносінах узвыўся. Колькасць асоб, якія навукова, выданне кніг, масавая асветная работа даўно ўжо дасягнулі такіх памераў, які ні ў адной іншай краіне. Наша інтэлігенцыя, работнікі культуры, людзі навукі і мастацтва прасякнуты сацыялістычным патрыятызмам, як ніколі. Нельга лічыць выпадковасцю, што цяпер лепшыя творы літаратуры належыць яму пісьменнікаў, якія адчуваюць сябе непарывна звязаныя з камунізмам. У нашай краіне камунізм узнімае да патрыятычнай працы, да гераічнай барацьбы за Радзіму, да высокай ідэйнай творчасці. (Апладысменты).

Набыццё буржуазныя пісьнікі за ружом праказвалі ў час вайны, што савецкія людзі, пазнаючыся ў сваіх баявых паходах з паракані і культурнай ідэяй і палітыкай ў многіх гарадах і сталіцах Еўропы, верніцца дамоў з жаласным устанавіць такіх-ж парадкі на Радзіме. А што выйшла? Дэмалізаваныя салдаты і афіцэры, вярнуўшыся на Радзіму, узнялі з яшчэ большым запалам умяшчэнне калгасы, разлічылі сацыялістычнае спаробітства на фабрыках і заводах, стаячы ў перадавых радах савецкіх патрыётаў. (Апладысменты).

У нас яшчэ не ўсе вызваліліся ад нізкакалонства і рабавенства перад Захадам, перад капіталістычнай культурай. Недабра пачыночыя класы старога Расіі былі нярэдка ў вялікай духоўнай залежнасці ад больш развітых у капіталістычных адносінах дзяржаў Еўропы. Гэта давала культурна-навуковы срод некаторых колаў старога інтэлігентнага інвядзіўніка ўсвядомленне няпоўназначнасці і духоўнай залежнасці ад буржуазных краін Еўропы. Не вызваліўшыся ад гэтых ганебных перажыткаў, нельга быць сапраўдным савецкім грамадзянінам.

Вось чаму савецкія людзі прасякнуты такім рашучым імкненнем як мага хутчэй пакончыць з гэтымі перажыткамі мінулага, разгарнуць бясплатную крытыку ўсіх і ўсякіх праяўленняў нізкакалонства і рабавенства перад Захадам і яго капіталістычнай культурай.

Вы ведаеце гістарычныя словы таварыша Сталіна ад савецкіх грамадзянін: «Апошні савецкі грамадзянін, вольны ад ланцугоў капітала, стаяць на галаву вышэй усякага замежнага высокапастаўленага чынушы, які цягне на плячах ярмо капіталістычнага інвядзіўства».

Чым лепш савецкія людзі разумеюць гэты сталянінскі заклік да свядомасці і чэсці савецкага грамадзяніна, тым хутчэй мы будзем ісці наперад да нашай вялікай мэты.

Як сонца сярод яснага дня, ідэі марксізма-ленінізма асветлялі наш шлях усе гэтыя 30 год. Наш рух наперад быў заснаваны на стратэгіі і тактыцы Леніна і Сталіна. Наш шлях быў нялёгкім. Вораг дзейнічаў зверху і знізку. Нават у большэвіцкай партыі вораг меў сваю агентуру ў асобе траіцкістаў, праўных і лівых здраднікаў. Створаная Леніным і Сталіным большэвіцкая партыя выйшла за ўсіх гэтых выпрабаванняў узманяваў, ачысціла свае рады і аргументавала ў вялікую сілу, якая аўтэнтычна вышэйшым выхаваннем марксізма-ленінісцкага адзінства нашага народа, што ўлічана ідзе наперад да камуністычнага грамадства. І якая, пад кіраўніцтвам вялікага Сталіна, указвае шлях да ўсёабхапнага міру і вызвалення ад крывавага вайны, шлях да знішчэння капіталістычнага інвядзіўства і да вялікага прагрэса народаў і ўсёга чалавечтва. (Бурныя, працяглая апладысменты).

Вопыт паказаў, што сучасны камуністычны рух настолькі вырас і замацаваў у многіх краінах, што ўжо немагчыма ажыццявіць кіраўніцтва гэтым рухам з аднаго цэнтру. У гэтым мы бачым атліз выдатных поспехаў камунізма ў наш час. Разам з тым, вопыт паказаў, што камуністычныя партыі і перш за ўсё, найбольш моцныя кампартыі ў Еўропе, пачынаюць пераходзіць ад арганізацыйна-адміністрацыйнага характару да арганізацыйна-адукацыйнага характару. Гэта будзе сапраўды частка далейшага росту камуністычнага руху і замацавання яго ўплыву ў шырокіх масах. Большэвіцкая партыя вітае гэтыя паспяховыя мерапрыемствы кампартыі і жадае ім усялякага поспеху. (Працяглая апладысменты).

30 год таму вядзлі большэвіцкая партыя была толькі вясёлкай вясёлкі свайго народа. Але талды партыя Леніна—Сталіна з навуковай дакладнасцю вызначыла паспяховы гістарычны патрыятычны рух, знайшла магчымую апаору ў народных масах. І нагод пад кіраўніцтвам нашай партыі атрымаў рэвалюцыйны перамога. Цяпер усе бачыць вынікі гэтай перамогі сацыялізма і іх вялікае міжнароднае значэнне.

У наш час аб'яднанні сілы дэмакратыі і сацыялізма, узятая ў маштабе Еўропы і за межамі Еўропы, непараўнана больш магчымым, чым антыдэмакратычны лагер імперыялізма, які ім супрацьстаяць.

Капіталізм стаў тымчасова прагрэса чалавечтва, а прагрэс чалавечтва дэмакратычнай палітыкі імперыялізма, якая прывяла ўжо да двух сусветных войнаў, з'яўляецца галоўнай небяспэкай для міралюбівага народаў. Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя раскыла вочы народам, што век капіталізма прыходзіць да канца і што адкрыты на дзёны шлях да ўсёабхапнага міру і да вялікага прагрэса народаў. Сутаргаванне магнаціў імперыялістаў, пад кіраўніцтвам якіх хітаецца глеба, не выпрацяюць капіталізма ад пагібельнага, што набліжаецца. Мы жывем у такі век, калі ўсе дарогі вядуць да камунізма. (Бурныя, працяглая апладысменты).

Вялікі Ленін паклаў асновы Савецкай дзяржавы і вывёў нашу краіну на шлях сацыялізма, які пакончыў з нямысловай эксплуатацыйна чалавек чалавек. Шлях Леніна вядзе да свабоды і шчасця народаў, да свабоды і шчасця чалавечтва.

Вялікі Сталін вёў і вядзе наш народ па слаўнаму шляху камунізма. Імя Сталіна, абкружанае бязмежнай павагай і любовію народаў, выжае веліч перамогаў савецкага Саюза і якіякае да барацьбы за шчаслівае будучыню чалавечтва. (Бурныя, доўга не змаўкальныя авацыя).

Таварышы! Большэвікі заўсёды былі і будуць авангардам свайго народа!

Савецкія людзі стаяць у першых радах прагрэсунага чалавечтва, поўныя веры ў вялікі мэты Кастрычніцкай рэвалюцыі!

Няхай жыве 30-я гадына Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі! (Бурныя, працяглая апладысменты).

Пад сцягам Леніна, пад кіраўніцтвам Сталіна—наперад, да перамогі камунізма! (Бурныя, доўга не змаўкальныя авацыя ўсе залі. Усе ўстаюць, воклічы: «Вялікаму Сталіну — ура!», «Няхай жыве вялікі правадчык савецкага народа таварыш Сталін!», «Няхай жыве партыя Леніна—Сталіна!», «Няхай жыве наш родны Савецкі Урад!»).

Трыццаць год — для гісторыі тэрмін невялікі. Але тыя, што творылі гісторыю самі, за гэты тэрмін прайшлі значны шлях да вялікай мэты. Для тых, хто мерае час папідгодкамі, чый пошук заўсёды накіраваны ў светлае заўтра, трыццаць мінулых год былі гадамі перамогі і славы, барацьбы і радасці.

Разгортуваў свае магучыя плечы вольны народ — і задымаўся ў неба карпусы новых фабрык і заводаў. Вызвалілася людская душа ад ланцугоў пракалатай мінушчыны — і знікаў з даўно вузкіх палоскі і межы.

Сэрца і розумам, шыткам і молатам дзень за днём кавалі мы перамогу, і сёння мы яшчэ проміг гары над усёй планетай. Ленінскія людзі ва ўсіх краінах свету славяць трыццаць вялікіх год, радуюцца нашым поспехам і вучацца ў нас. Мы ганарымся тым, што для ўсіх народаў з'яўляецца прыводнай зоркай, што мы наблізілі час, аб якім сто год таму назад марыў Вялікі, гаворачы:

«Зідаўрошчу ўвучкам і праўнікам нашым, якім судзіла бачыць Расію ў 1940 годзе, што стаяць на чале адужаванага свету, дае згоны навуцы і мастацтва і прымае багабавенную ланцу павагі ад усяго асветнага чалавечтва».

З першых-жа дзён існавання савецкага яду чорныя зграі з усіх канцоў зямлі абкружылі нашу краіну, каб адшушыць

нованароджанага. Але ён быў народжаны партыяй Леніна — Сталіна і таму быў асілкам, які вытрымаў іх зырыны наіск. У чэрвеньскія дні сорах перамога года павала нечуванай у гісторыі сілы нахлынула на нашы светлыя прасторы, ды і яе вытрымала дзяржава нечуванай у гісторыі магучнасці. Вытрымала і выратавала ад гэтай наваты сусветную цывілізацыю.

Сёння ішчэ не залечаны раны вайны. Яшчэ на вуліцах Мінска — руіны, але ўжо ў святочных калонах дэманстрантаў ідуць па гэтых вуліцах аўтамабілі мінскай маркі, якіх не было да вайны. Яшчэ дзёндзе ў вёсках, спаленых нямецкімі акупантамі, трапляюцца зямлякі, але электрычнае святло ўжо загаралася ў тмаках тых калгаснікаў, у якіх яго не было да вайны.

Наш народ заўсёды сустракае свята каштоўнымі палачнікамі. І ў гэтым годзе тысячы працоўнага краіны рапартавалі ў дэмакратычныя выкананні гаданых плачав. Аглядваючы свай мінулае шлях, мы ўзрадуем ідзе наперад.

Чыстае паветра краіны сацыялізма ўгадала новае палаченне людзей, самы каштоўны капітал зямлі. Усё лепш і шчыра зраблена савецкімі людзямі, якіх патхнае на подзвігі камунізм. Духоўны волюк савецкага чалавек — велічны помнік нашага часу.

Мы слухалі даклад таварыша Молатава, і нам здавалася, што гэта гучыць песня нашаму слаўнаму трыццацігоддзі.

Мы заўсёды з'яўляемся і з'яўляемся істотнымі барацьбітамі за мір. Хай наша дзяржава горада праходзіць каля Брэста, але для нашых чалавечых пацучіў граніцы няма. Нам блізь душа ад таго, што ў Грэцыі манархісты распрабуюцца са змагарамі за свабоду, што ў Інданезіі гораць вёскі і гінуць мільяны жыхары, што ў Лондане і Нью-Йорку пануюць вечныя туманы.

Наш голас гучыць на ўвесь свет, і дэмакратыя ішчэ з якой-небудзь «Эсты» затыкаюць свае вушы, каб яго не чуць. Яго чуюць усе, і адным ён прыносіць надзею, для другіх, падобных да сенатара Фергюсона, ён — «факт, які патрасе».

Капіталізм ужо аджыў свай век. Ён гніе, і смурод яго адчуваецца ў «пліне Маршалла», у лаццы Херста, у бласкесты Эвата. Хай не ішчыць себе паны капіталісты мільянымі пузырамі, — яны лопнуць, як і слаўты «сакрэты атамнай бомбы, Англа-амерыканскія імперыялісты абкружваюць тэрыторыю Савецкага Саюза ланцугом ваенных баз. Але ён парвецца і ударыць па іх абодума кацамі.

«Мы жывем у такі век, калі ўсе дарогі вядуць да камунізма».

Я. МІРОВІЧ,
народны артыст рэспублікі.

Словы натхнення

З годнасцю за нашу Радзіму, з верай у светлую будучыню савецкага народа выслухайце мы ўсе даклад таварыша Молатава.

У гэтым дакладзе гаворка і пра паказаны, вельмі значны гістарычны змест і жыцці чалавечтва, прынесены Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыяй. Слова таварыша Молатава — гэта слова гаворка мудрасці і высокага нахінення для савецкага народа. Перад нашым зрокам у сонечнай красе паўстала сучаснасць і ў вяршыні бязрадных колерах прайшо мінулае. Мы ўспомнілі, як трыццаць год таму назад срод капіталістычных краін, што вырваліся наперад, срод зямель, населеных драпежнікамі і інвядзіўнікамі проці, лжлага прасторыя і багата краіна — Расія. Доля не была страшная: багата, яна вымушана была жабраваць; вялікая, яна была бязсільнай і мільянікі срод думкі і хіжых капіталістычных краін сужы.

Радасць чалавек — у яго творчай дзейнасці.

Кастрычніцкая рэвалюцыя разбіла ланцугі няволі. Працоўны чалавек выпрастаў свае дужыя плечы. Партыя Леніна—Сталіна ўзняла яго на вышыню чалавечай годнасці, і з гэтай вышыні погляду працоўнага чалавек упершыню адкрыліся блажыніны прасторы і скарбы яго краіны.

Ад Шыха акіяна на ўсходзе аж за Караніцкія горы на захадзе раскінулася наша Радзіма — Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Нават сонцу, для таго, каб праціць над нашай зямлёй, патрэбна амаль поўсутак. З поўначы на поўдзень прасторы нашай краіны прасяяраюцца так даўка, што яны ахоплваюць мясціны палярнай вочы з маразамі да

70 градусаў і мясціны вечнага цяпла, дзе кружыць год залезаюць палымі і ў снежны месцымі шчыту ружы.

Каб пакармыць вельмі вялікіх людзей, каб асвоіць на добра чалавеку не пелічоныя скарбы, каб перамагчы векавую адсталасць Расіі, патрэбны былі нечуванай у гісторыі талпы работні, патрэбны быў сапраўдны герызм, сапраўдны працоўны подзвіг народа.

Вялікія здыбкі нашага народа радуецца сэрца кожнага савецкага патрыёта. Мы ведаем, што толькі гэтыя сацыялістычныя пераўтварэнні дэмагіі нам адстаны ў вольна звабам Кастрычніка і забеспечылі савецкаму народу перамогу над гітлераўскай Германіяй. Яны стварылі таксама ўмовы для хуткага аднаўлення нашай гаспадаркі і культуры ў разбураных вайной раёнах. Таварыш Молатаў у сваім дакладзе прывёў лічбы і факты, якія паказваюць вялікі поспехі савецкай дзяржавы ў справе аднаўлення гаспадаркі і культуры. «Мы ўжо здабываем больш каменнага вугалю, чым да вайны...». «Сёння вывук прадукцыі нашай прамысловасці ўжо дасяг даваеннага ўзроўня...». «Валны збор збожжа ў гэтым годзе на 58 процантаў больш леташняга». «Дзяржава атрымала збожжа, прыкладна, столькі-ж, як у лепшы даваенны год...».

Мы слухалі гэтыя словы таварыша Молатава, і сэрца нашы былі поўныя годнасці і радасці за нашу адзіную ў свеце краіну, за наш мужны і працавіты савецкі народ. Нашы дасягненні не з'явіліся самі сабою. Яны здыбкі новымі савецкімі людзямі, народжанымі Кастрычнікам і выхаванымі партыяй Леніна—Сталіна.

Трэба прызнаць, — гаворыць таварыш

Молатаў, — што найважнейшай завадай нашай рэвалюцыі з'яўляецца новае духоўнае аблічча і ідэйны рост людзей, як савецкіх патрыётаў.

У гэтай сувязі нам, работнікам літаратуры і мастацтва, прыяні і радасці, што наша партыя вуснамі таварыша Молатава дала такую высокую ацэнку нашым патрыятычным пацучіў. «Наша інтэлігенцыя, работнікі культуры, людзі навукі і мастацтва прасякнуты сацыялістычным патрыятызмам, як ніколі. Нельга лічыць выпадковасцю, што цяпер лепшыя творы літаратуры належыць яму пісьменнікаў, якія адчуваюць сябе непарывна звязаныя з камунізмам».

Гэтыя словы таварыша Молатава з'яўляюцца мудрым указаннем на тых шлях, па якіх павінна ісці творчасць кожнага пісьменніка.

Капіталізм асуджаны на немінучую пагібель. Савецкі Саюз срод бурлівага мора людской крыві і гора стаяць як светлы маяк праўды і шчасця. Да яго звернуць погляды ўсіх працоўных свету. Да яго імкнунца сэрцы ўсіх прыгнечаных і злупядных. Аб яго іпандыі развіцця ўсе патугі імперыялістаў і іх сакрэтам атамнай бомбы, якога «лабно ўжо не ісчуче». «Мы жывем у такі век, калі ўсе дарогі вядуць да камунізма».

Савецкі Саюз ідзе да камунізма самай шырокай і прастай дарогай наперад, дзе ішчыць святаму савецкаму патрыятызму, дзе ішчыць святаму савецкаму патрыятызму, дзе ішчыць святаму савецкаму патрыятызму, дзе ішчыць святаму савецкаму патрыятызму.

Пятро ГЛЕБКА.

Сэрца поўніцца горадасцю

Напярэдадні свята-трыццаціга гаданіня Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, свята перамогі сацыялізма — 6-га лістапада 1947 года ўся наша шматмільянная савецкая сям'я слухала па радыё гістарычны даклад В. М. Молатава на ўрачыстым паседжанні Маскоўскага Савета.

Проста і ясна намалюваў таварыш Молатаў у сваім дакладзе гераічны перамагучы шлях нашай сацыялістычнай Радзімы, шлях, пройдзены нам за 30 год пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна. «Уступіўшы ў 31-шы год Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, — гаворыць Вячаслаў Міхайлавіч, — мы з адвадываеннем аглядзіліся на прайздзены шлях і з упэўненасцю глядзім у будучыню».

Так, усе мы, увесь савецкі народ, сёння з упэўненасцю глядзім наперад і бачым перад сабой нашу бліжнюю светлую будучыню. І калі мы аглядаемся назад, успамінаем, як ва ўмовах капіталістычнага абкружэння наша маладая сацыялістычная

краіна вяла барацьбу ўнутры з рэшкамі эксплуатацыйнага класаў, што прыдамазе Антанты ханелі выраваць з рук працоўных уладу, звабаваную Вялікім Кастрычнікам. Наша маладая Савецкая Армія была поўнатула, поўнагалоўная, але заваяваныя ў бойках Вялікага Кастрычніка чыноўны сцяг яна ўзняла высокая і навечна ўмацавала на ішчых межах.

Адвечнаваты народы нашай краіны ў адзіную працоўную сям'ю, партыя Леніна—Сталіна павяла нас ад перамогі да перамогі, яна стварыла на руінах старога свету новую маладую магучую Савецкую дзяржаву.

А паны-капіталісты, што абкружылі нас, з бяздзялісна глядзелі, як з кожным годам расце і ўмацоўваецца магучасць Савецкай дзяржавы. У той-жа час яны пацучы рыхтавалі Гітлера да вайны з Савецкім Саюзам, зысылі да нас сотыянішніцаў і дыверсантаў. А ў 1941 годзе на-збрадзіўку напалі на нашы свяшчынныя межы.

Але савецкі народ і на гэты раз выйшаў пераможцам з вайны. Вялікая Айчынная вайна ішчэ больш з'яўляецца і ўмацавала наш народ, прадэмакратызавала перад усім светам магучасць Савецкай Арміі, якая пакрыла сабе неўвадальнай славай у ваях.

І сёння, згоўнаваты раны, нанесеныя тым вайной, адзінаваты разбураны і будуючы новыя глянты, мы бачым, як талпа Савецкай Радзімы ўзмацаецца над усім светам, нібы непрыступная, непарушная гравітная скала, азораючы цудоўным святлом, да якога цягнуцца ўсё сумленнае, справядлівае і высокароднае на зямлі.

Вось чаму сэрца поўніцца горадасцю за нашу Савецкую Радзіму, за наш вялікі савецкі народ, за нашага мудрага роднага Сталіна, які вядзе нас наперад да перамогі камунізма.

І. ЖДАНОВІЧ,
народная артыстка рэспублікі, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

Навуковая сесія ў кансерваторыі

У Беларускай Дзяржаўнай кансерваторыі ў сувязі з 15-годдзем з дня заснавання правядзены навукова сесія. На сесіі будуць заслуханы даклады Б. Смольскага — «30 год савецкай музыкі», М. Алладва — «Музычны адукацыя ў Беларусі і 15 год Беларускай кансерваторыі», а ручі і 15 год Беларускай кансерваторыі, а ручі і 15 год Беларускай кансерваторыі, а ручі і 15 год Беларускай кансерваторыі.

Новы спектакль Яўрэйскага тэатра

12 лістапада Дзяржаўны Яўрэйскі тэатр БССР паказаў прэм'еру «Лям шумяць» А. Брата і Героя Савецкага Саюза Г. Лішкова. Пастаўшчык спектакля заслужаны дзеяч мастацтва, лаўрэат Сталінскай прэміі Н. Лойтар; музыка заслужанага дзеяча мастацтва, лаўрэата Сталінскай прэміі А. Багатырова; мастак І. Ушакоў.

У дапамогу вывучаючым біяграфію В. І. Леніна

У Віцебскай гарадской бібліятэцы ў дапамогу вывучаючым біяграфію В. І. Леніна арганізавана атрыма на тэму «Апошні перыяд жыцця і дзейнасці В. І. Леніна». Рад фатаграфій паказвае вялікага правадчыра за работай у сваім ка-

бінеце, у час прыёму працоўных дэлегацый, пры сустрачак са знатнымі людзямі. Тут-жа змешчаны фотарэпрадукцыі з карцін савецкіх мастакоў, шматлікіх вытрымкі з работ і выступленняў В. І. Леніна і І. В. Сталіна.

„ПОЛЫМЯ“ № 10

Выйшаў у друку чарговы, 10 нумар літаратурна-мастацкага часопіса «Полымя». У нумары змешчаны: апавесць І. Шамякіна «Глыбокая плынь», аповяд І. Мележа «Павел прыехаў», вершы: М. Лужаніна — «Донж», «Грузынікі», А. Вялоўгіна — «Над Бугам», «Багаты жыццём», К. Булана — «Беларусь», «Шоўкарада», «Месцы цемру арэ залатасцім нарогам», «Не будуй ты дом так, як стромкай асацік», «З гэтай стромкай асацік», А. Зарыцкага — «Вершы пра Мінск», А. Бурдася — «Кітайскія мініятуры».

«Зноў на чужыну», А. Астрэйкі — «Ранак», К. Жычкі — «Я краю роднага даліна», «Дзвіжчэ», «У родным калгасе», парамы: А. Зямцова — «На Палесці», Я. Брыля — «Гэта было ў Рагачове». У раздзеле крытыкі і літаратуразнаўства надрукаваны артыкулы Я. Заскі — «Вораг Леніна і Сталіна ў пазыі беларускіх партызан», А. Ескава, Б. Смольскага — «Народная песняная культура Беларусі», у раздзеле біяграфіі — рэцэнзы М. Га-молкі — «Вершы Анатоля Валюціна».

Да 5-годдзя з дня смерці Канстанціна Заслонава

Гаворачы, што ў цёмным бары Заслонаў у бойцы загінуў, і там пахавалі сярбы Яго пад высокай ашайнай.

Няпраўда!
Ён ранены аёг
На перас, сцёскаючы зброю.
І га

ПРАРОЧЫ ГОЛАС

К. КИРЭНКА

АМЕРЫКА

Сапраўднаму члену Акадэміі навук БССР, члену-карэспандэнту Акадэміі навук СССР, заслужанаму дзеячу навукі, дэпутату Вярхоўнага Савета БССР
Мікалаю Міхайлавічу Нікольскіму

Глыбокаважакі Мікалай Міхайлавіч!

У дзень Вашага 70-годдзя з дня нараджэння і 45-годдзя навукова-педагагічнай дзейнасці Праўленне Саюза савецкіх пісьмннікаў БССР шле Вам гарачае прывітанне.

Навуковая праца, якую Вы нястомна праводзілі на працягу доўгіх год у галіне гістарычных навук, дала бліскучыя вынікі. Яна ўзбагаціла савецкі народ новымі ведамі і наповніла скарбніцу лепшых здабыткаў навукі.

Вітаем Вас у дзень Вашага 70-годдзя, жадзем Вам добрага здароўя на доўгія гады жыцця і паспяховай працы на карысць нашай дарагой Радзімы.

ПРАўЛЕННЕ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМНІКАў БССР.

Сапраўднаму члену Акадэміі навук БССР, доктору гістарычных навук, дэпутату Вярхоўнага Савета БССР
Уладзіміру Мікалаевічу ПЕРЦАВУ

Дарэгі Уладзімір Мікалаевіч!

Праўленне Саюза савецкіх пісьмннікаў БССР у дзень Вашага 70-годдзя з дня нараджэння і 45-годдзя навукова-педагагічнай дзейнасці шле Вам шчырае, гарачае вітанне.

Ваша шматгадовая і пладотворная дзейнасць на ніве гістарычных навук дала багатыя вынікі, Вашы навуковыя працы з'яўляюцца каштоўным укладом у скарбніцу лепшых здабыткаў беларускай навукі.

Сваёй нястомнай працай Вы сумленна і шчыра служыце свайму народу і гэтым заслужылі ўсеагульную павагу і любоў.

Вітаючы Вас у дзень Вашага 70-годдзя, Саюз савецкіх пісьмннікаў БССР жадзе Вам добрага здароўя і доўгіх год жыцця і далейшай плённай працы на карысць нашай любімай Радзімы.

ПРАўЛЕННЕ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМНІКАў БССР.

Выдатныя вучоныя

Савецкая грамадскасць адзначае 70-годдзе з дня нараджэння і 45-годдзе навукова-педагагічнай і грамадска-палітычнай дзейнасці выдатных савецкіх вучоных-академікаў Мікалая Міхайлавіча Нікольскага і Уладзіміра Мікалаевіча Перцава.

М. М. Нікольскі — вядомы савецкі вучоны-гісторык, даследчык праблем гісторыі рэлігіі і біблістыкі.

У 1896 годзе ён заканчвае гімназію, а ў 1900 годзе — гісторыка-філалагічны факультэт Маскоўскага ўніверсітэта. Да 1918 года Мікалай Міхайлавіч працуе ў сярэдніх навуковых установах Масквы, бо цяжкія матэрыяльныя ўмовы і накіраванасць яго навуковай працы ў галіне крытыкі гісторыі не давалі яму доступу да выкладання ў вышэйшых навуковых установах. У той час ён піша рад работ на гісторыі Старажытнага Усходу і гісторыі рэлігіі.

Грамадска-палітычную дзейнасць Мікалай Міхайлавіч разгортаваў у лектарскай групе пры Маскоўскім камітэце РСДРП у 1905—1906 г. г. Адначасова ён прымаў удзел у большэвіцкім друку, прадстаўляў сваю кватэру для явук партыйных работнікаў. Пазней, у час нямецкай акупацыі ў 1941—1943 г. г., яго кватэра служыла месцам канспіратыўных сустрэч для партыі.

Пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі Мікалай Міхайлавіч асабліва плёна займаецца навуковай дзейнасцю. У 1918 годзе ён быў прызначаны прафесарам Смаленскага дзяржаўнага ўніверсітэта, а ў 1921 годзе — Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. У 1931 годзе ён абрацае сапраўдным членам Акадэміі навук БССР, а ў 1946 годзе — членам-карэспандэнтам Акадэміі навук СССР.

З 1937 года і па сённяшні дзень ён — дырэктар інстытута гісторыі, узначальвае гістарычную навуку ў Беларусі.

За выдатныя заслугі вучонага і патрыёта М. М. Нікольскага ўзнагароджаны ордэнам Леніна. Мікалай Міхайлавіч абраны дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР. Яму прысвоена званне заслужанага дзеячы навукі БССР.

У той-жа час пачаў сваю навукова-педагагічную і грамадскую дзейнасць і другі выдатны вучоны У. М. Перцаў.

У 1897 годзе ён паступае на гістарычна-філалагічны факультэт Маскоўскага ўніверсітэта. Ён двойчы выключэцца з універсітэта за ўдзел у рэвалюцыйнай барацьбе з самаўладствам і заканчвае яго толькі ў 1903 годзе. Першая навуковая праца была надрукавана ім у 1906 годзе. У той час Уладзімір Мікалаевіч чытае папулярныя лекцыі для рабочых Замаскварэчча.

Да Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ім напісаны рад работ па старажытнай і новай гісторыі, але сапраўдны росквіт яго навуковай дзейнасці пачаўся толькі пасля Вялікай Кастрычніцкай. У цэнтры навуковых інтарэсаў У. М. Перцава стаяць пытанні гісторыі народнай гаспадаркі, праблемы філасофіі гісторыі. Многа артыкулаў напісана прафесарам Перцавым для «Вялікай савецкай энцыклапедыі».

У 1918 годзе У. М. Перцаў прызначаецца прафесарам Смаленскага дзяржаўнага ўніверсітэта, а праз тры гады — прафесарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

У 1940 годзе ён абрацае сапраўдным членам Акадэміі навук БССР.

У 1945 годзе ён з'яўляецца прадстаўніком Беларускай ССР на канферэнцыі Аб'яднаных нацый у Сан-Францыска. Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР ўзнагародзіў акадэміка Перцава вышэйшай урадавай ўзнагародай — ордэнам Леніна. Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР прысвоіў яму званне заслужанага дзеячы навукі. У. М. Перцаў абраны дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР.

Адзначаючы славы юбілей навуковай і грамадскай дзейнасці акадэмікаў М. М. Нікольскага і У. М. Перцава, жадаем ім многа год здароўя і плённай дзейнасці на карысць Радзімы.

З прычыны гэтай пагарды да кампазіцыі з прычыны неадданнага задумацца над тым як звязаць у адно ўсе званні твора і шматліка нарысы-скарэспелкі, якія пачынаюцца з апісання таго, як «мы паехалі заканавацца павадамі, што «мы вярнуліся, з сэрцавай, у якой ёсць ад выданне асобы, з якой аўтару пацяснілася сустрэцца. Паводле такога спосабу напісаны і першыя часткі зместоўнага нарыса П. Кавалева «Каліс імя Янкі Купалы», надрукаванага ў шостым нумары часопіса «Полымя». Чытаем гэтыя часткі і думаем, што рабіў-бы з імі аўтар, калі-не давялося яму сустрэць у калгасе такіх людзей, якія тым толькі і заняты, што «паказваюць» і «расказваюць»...

Жыццё наша багата падзеямі найважнейшага гістарычнага значэння. Кожная з гэтых падзей успрымаецца савецкім народам з пункту погляду грандыёзных задач, якія пастаўлены перад краінай партыяй і Леніна — Сталіна.

Мастацкі нарыс павінен заняць вартую яму месца ў творчасці нашых пісьмннікаў, бо дзякя пераважнаму яго роллю ў маляванні працоўных на выкананне грандыёзных задач пасляваеннай Сталінскай пяцігодкі і камуністычным выхаванні народа.

Галоўны рэдактар М. ГОРЦАЎ.
Рэдакацыя: П. ПАНЧАНКА, А. КУЧАР (нам. рэдактар), М. ПАСЛЯДОВІЧ, Я. РАМАНОВІЧ, М. КАЦАР, К. САНІКАЎ, П. ПАДКАВЫРАЎ, М. БЛІСЦІНАЎ

Імперыялісты ўсіх краін палічаныя поспехамі сацыялізма, баяцца аўтарытэта Савецкай дзяржавы, які вызіляе ўзрастанне. Іх прадважныя ізоляцыя прыкладаюць усе намаганні, каб, паклініўшы на сацыялізм, зняславіць яго. «У гэтых умовах задача савецкай літаратуры заключаецца не толькі ў тым, каб адказаць ударам на ўдар супроць усяго гэтага агіднага паклёпу і нападкаў на нашу савецкую культуру, на сацыялізм, але і смела бачыць і напаць на буржуазную культуру, якая знаходзіцца ў стане маральна і разлажэння» (Жданав).

У гэтай барацьбе творчасць «слешага, таленавіцейшага паэта нашай савецкай эпохі» Уладзіміра Маякоўскага служыць нам у якасці грознай ідэяльнай зброі. Маякоўскі дзеячы разую эдзіў за мяжу. Ён разглядаў капіталістычны свет вачыма прадстаўніка Савецкай дзяржавы. Невялікі паводле часу, але надзвычай каштоўны паводле сутнасці, вопыт будаўніцтва сацыялістычнай дзяржавы дапамагаў яму глыбей разабрацца ў жыцці буржуазнага свету і зрабіць пад ім свой прысуд.

Пачатак паэдык Маякоўскага за мяжу прыпадае на гады, калі маладая Савецкая дзяржава будвала першыя крокі па шляху мірнага будаўніцтва. Толькі што адштурхвала грамадзянскую вайну. Краіна была знішчана, разбурана шматгадовай вайной, адчувала ва ўсім вялікі цяжкасці.

Але гэтую радзіму, «народжаную ў працы і болю», радзіму, якую наш народ «завываў і поўжываў выніччю», паэт гарача любіў сваім вялікім далавечым сэрцам і знешні, далавечы капіталістычнага свету ніколі не мог спакуюць яго.

Наведваўшы Амерыку, якая разбагацела за час вайны, паэт адчуў сябе чалавекам, што загінуў у непамяць мінулае, з якім на яго радзіме назаўбеды пачынала Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя. Маякоўскі выкрывае хлуслівы лягенду аб амерыканскай дэмакратыі. Ён паказвае смехаворнае выдумкі аб тым, што ў «благаслаўленай Амерыцы» нібыта кожнаму чысцільскаму боцэ можна стаць прэзідэнтам у Белым доме.

Амерыканская дэмакратыя — дэмакратыя далара. «Бог — далар, далар — бацька, далар — дух святлы». Далар адчыняе ўсе дзверы, старыя рэпутаты, вызначае тон і амест газет, уплывае на склад урада, рэгулюе ўрадавы курс, за далары купляецца поспех, каханне.

«Газеты — піша Маякоўскі, — створаны трэстамі; трэсты, вяршылі трэстаў праддзія рэкламадзіялем, уладальнікам універсальных магазінаў. Газеты палжым праддзіяны так трывала і дорага, што «амерыканская прэса лічыцца непадкупнай. Ныма грошай, якія маглі-б перакупіць ужо праддзіянага журналіста». Пры гэтых словах мімаволі паўстае перад вачыма сучасны амерыканскі друк Херста, Мак-Корміка і іншых рэакцыянераў пра, праддзіяных і хлуслівых.

На думку паэта ні адна краіна не гардзіцца столькі маральнага, узвышанага, ідэалагічнага, двудушнага глупства, як Злучаныя Штаты. У гэтым-жа плане Маякоўскі ўспрымае і славетную статыю Свободы. «Замынулася кулаком з факелам амерыканская біба-свобода, якая прыкрыла задам турму Вострава Слэў». У нашых дні не толькі народы, якія адчувалі на сваіх плячах цяжкую руку амерыканскай «дэмакратыі», але і ўсе сумленныя людзі ў самой Амерыцы ўказваюць на двудушны характар статыі свабоды.

Маякоўскі цаніў дасягненні амерыканскай тэхнікі, але ў той-жа час ён заўвагаў, што гэтая тэхніка душныя, аглушае, калечыць чалавека, бо пагоня за пры-

вечна прыгнятаюцца, аб індыйскім народзе, які асуджаны на выміранне. Класавы гняў напывае — такі вывад паэта. Песня «Мы смела ў бой пойдзем за ўладу Савецкай, якую спляваюць амерыканскія комсамольцы, узаўяцця паству праўдлівым салідарнасці пралетарскіх сіл на ўсім свеце.

Маякоўскі выкрываў іезуіцкую палітыку буржуазіі, якая імкнецца раз'яднаць сілы рабочага класа, вылучае рабочую вераініу, і, абнапрачыся на яе, увесці рух пралетарыята ў русло рэфармізма.

Паэт ведаў, што толькі камуністычная партыя — сапраўдны кіраўні працоўных і на прыкладзе мексіканскіх лейбарыстаў вельмі трапіна вызначыў сутнасць буржуазных партый, якія хаваліца пад этыкеткамі «рабочыя».

Усялякія некрытычныя адносіны да буржуазнага Захада, скіленне перад замежнасцю выклікала гнеўнае абурэнне Маякоўскага. Ён пратэставаў супроць выпадкаў захалпення пошлай буржуазнай культуры, нормаў, модаў, супроць засмечвання нашага кію захаднімі дэтэктаўмі, а літаратуры — німапробнымі творамі буржуазных пісьмннікаў («Нашаму юнацтву»).

Савецкая Радзіма была для Маякоўскага самай лепшай, самай прыгожай краінай у свеце, а яе культура — самай высокай культурай.

Я в восторге от Нью-Йорка-города, Но кепчонку не слеру с виска.

У советских собственная гордость: На буржуев смотрим свысока («Бродвей»).

У перыяд далёкіх паэдык па чужых краінах ён ніколі не губляў жывой сувязі са сваёй радзімай, якую ён любіў і якой ганарыўся — і заўсёды адчуваў сябе савецкім «завадом, які вырабляе шчасце».

Ён марыў аб тым дні, калі цяжкіх павязе яго на радзіму, дзе яго зноў сустрэне вялікае, ярае і бурлівае жыццё.

Маленцка чырвоная кніжачка — савецкі лашарт, была для паэта сімвалам вельмі Савецкай дзяржавы, і ён ганарыўся ёй.

Читайте, завидуйте: Я — гражданин Советского Союза!

Сучасная Амерыка, ва ўнутранай і знешняй палітыцы якой пануе чорная рэакцыя, паўнасьцю пацвярджае прагнозы паэта.

Вертнувшись в Европу, паэт стаў сведкам шматзначнай карціны ў французскім парту Гаўр: «Глуха пасмеяваюцца, багатыя амерыканцы кідаў з парохода дробныя грошы, і абарваныя калекі і хланулі на прыставі вялі жорсткую барацьбу за авалоданне ім. Маякоўскі гаворыць аб гэтым: «Гэтыя жабракі паўстаюць пераламною сімвалам будучай Еўропы, калі яна не пакіне прыняжача перад амерыканскімі і ўсімі іншымі грэшамі». Як па-прачому гучаць гэтыя словы ў нашых дні, у дні фарастаючай эканамічнай і ваеннай экспансіі ЗША ва ўсім свеце, калі ўрады некаторых еўрапейскіх краін, праддзіячы свабоду сваіх народаў амерыканскаму капіталу, пачалі лэйкавую ваэню і шум вакол славуэтага «плана Маршалла».

Маякоўскі выкрываў агрэсіўную угнасьнасць амерыканскага імперыялізма, яго імкненні распаўсюдзіць сваю ўладу на ўвесь свет. Гаворачы аб своеасабліваці мексіканскай палітыкі, аб частай змене ў гэтай краіне ўрадавых кабінетаў, паэт правільна бачыў прычыну ў разліках Злучаных Штатаў, якія пасадзілі багату краіну на галодны паёк, авалодалі яе эканамікай і дыктуюць ёй свае законы.

Барацьба Маякоўскага супроць перажыткаў рэакцыянага буржуазнага мастацтва ў сябе на радзіме спалучалася з вострай крытыкай мастацтва капіталістычнага Захада. Агляў помнік мастацтва ў Версале народнае ў паэта пачуццё, як быццам-бы ён «уліў у акварэль Бенуа, да нейкіх вершыкаў Ахматавай».

Бічуючы загінуўшы свет капітала, Маякоўскі знаходзіў на Захадзе сілы, якім ён шчыра сімпатызаваў і быў упэўнены ў іх будучай урачыстасці. Гэта рабочы клас і прыгнечаны капіталам народы. У сваіх замежных нарысах Маякоўскі з вялікім спачуваннем гаворыць аб дзейнасці амерыканскіх камуністаў, аб рэвалюцыйным руху ў Мексіцы, аб неграх, якія безчала-

вечна прыгнятаюцца, аб індыйскім народзе, які асуджаны на выміранне. Класавы гняў напывае — такі вывад паэта. Песня «Мы смела ў бой пойдзем за ўладу Савецкай, якую спляваюць амерыканскія комсамольцы, узаўяцця паству праўдлівым салідарнасці пралетарскіх сіл на ўсім свеце.

Маякоўскі выкрываў іезуіцкую палітыку буржуазіі, якая імкнецца раз'яднаць сілы рабочага класа, вылучае рабочую вераініу, і, абнапрачыся на яе, увесці рух пралетарыята ў русло рэфармізма.

Паэт ведаў, што толькі камуністычная партыя — сапраўдны кіраўні працоўных і на прыкладзе мексіканскіх лейбарыстаў вельмі трапіна вызначыў сутнасць буржуазных партый, якія хаваліца пад этыкеткамі «рабочыя».

Усялякія некрытычныя адносіны да буржуазнага Захада, скіленне перад замежнасцю выклікала гнеўнае абурэнне Маякоўскага. Ён пратэставаў супроць выпадкаў захалпення пошлай буржуазнай культуры, нормаў, модаў, супроць засмечвання нашага кію захаднімі дэтэктаўмі, а літаратуры — німапробнымі творамі буржуазных пісьмннікаў («Нашаму юнацтву»).

Савецкая Радзіма была для Маякоўскага самай лепшай, самай прыгожай краінай у свеце, а яе культура — самай высокай культурай.

Я в восторге от Нью-Йорка-города, Но кепчонку не слеру с виска.

У советских собственная гордость: На буржуев смотрим свысока («Бродвей»).

У перыяд далёкіх паэдык па чужых краінах ён ніколі не губляў жывой сувязі са сваёй радзімай, якую ён любіў і якой ганарыўся — і заўсёды адчуваў сябе савецкім «завадом, які вырабляе шчасце».

Ён марыў аб тым дні, калі цяжкіх павязе яго на радзіму, дзе яго зноў сустрэне вялікае, ярае і бурлівае жыццё.

Маленцка чырвоная кніжачка — савецкі лашарт, была для паэта сімвалам вельмі Савецкай дзяржавы, і ён ганарыўся ёй.

Читайте, завидуйте: Я — гражданин Советского Союза!

Сучасная Амерыка, ва ўнутранай і знешняй палітыцы якой пануе чорная рэакцыя, паўнасьцю пацвярджае прагнозы паэта.

Вертнувшись в Европу, паэт стаў сведкам шматзначнай карціны ў французскім парту Гаўр: «Глуха пасмеяваюцца, багатыя амерыканцы кідаў з парохода дробныя грошы, і абарваныя калекі і хланулі на прыставі вялі жорсткую барацьбу за авалоданне ім. Маякоўскі гаворыць аб гэтым: «Гэтыя жабракі паўстаюць пераламною сімвалам будучай Еўропы, калі яна не пакіне прыняжача перад амерыканскімі і ўсімі іншымі грэшамі». Як па-прачому гучаць гэтыя словы ў нашых дні, у дні фарастаючай эканамічнай і ваеннай экспансіі ЗША ва ўсім свеце, калі ўрады некаторых еўрапейскіх краін, праддзіячы свабоду сваіх народаў амерыканскаму капіталу, пачалі лэйкавую ваэню і шум вакол славуэтага «плана Маршалла».

Маякоўскі выкрываў агрэсіўную угнасьнасць амерыканскага імперыялізма, яго імкненні распаўсюдзіць сваю ўладу на ўвесь свет. Гаворачы аб своеасабліваці мексіканскай палітыкі, аб частай змене ў гэтай краіне ўрадавых кабінетаў, паэт правільна бачыў прычыну ў разліках Злучаных Штатаў, якія пасадзілі багату краіну на галодны паёк, авалодалі яе эканамікай і дыктуюць ёй свае законы.

Барацьба Маякоўскага супроць перажыткаў рэакцыянага буржуазнага мастацтва ў сябе на радзіме спалучалася з вострай крытыкай мастацтва капіталістычнага Захада. Агляў помнік мастацтва ў Версале народнае ў паэта пачуццё, як быццам-бы ён «уліў у акварэль Бенуа, да нейкіх вершыкаў Ахматавай».

Бічуючы загінуўшы свет капітала, Маякоўскі знаходзіў на Захадзе сілы, якім ён шчыра сімпатызаваў і быў упэўнены ў іх будучай урачыстасці. Гэта рабочы клас і прыгнечаны капіталам народы. У сваіх замежных нарысах Маякоўскі з вялікім спачуваннем гаворыць аб дзейнасці амерыканскіх камуністаў, аб рэвалюцыйным руху ў Мексіцы, аб неграх, якія безчала-

вечна прыгнятаюцца, аб індыйскім народзе, які асуджаны на выміранне. Класавы гняў напывае — такі вывад паэта. Песня «Мы смела ў бой пойдзем за ўладу Савецкай, якую спляваюць амерыканскія комсамольцы, узаўяцця паству праўдлівым салідарнасці пралетарскіх сіл на ўсім свеце.

Маякоўскі выкрываў іезуіцкую палітыку буржуазіі, якая імкнецца раз'яднаць сілы рабочага класа, вылучае рабочую вераініу, і, абнапрачыся на яе, увесці рух пралетарыята ў русло рэфармізма.

Паэт ведаў, што толькі камуністычная партыя — сапраўдны кіраўні працоўных і на прыкладзе мексіканскіх лейбарыстаў вельмі трапіна вызначыў сутнасць буржуазных партый, якія хаваліца пад этыкеткамі «рабочыя».

Усялякія некрытычныя адносіны да буржуазнага Захада, скіленне перад замежнасцю выклікала гнеўнае абурэнне Маякоўскага. Ён пратэставаў супроць выпадкаў захалпення пошлай буржуазнай культуры, нормаў, модаў, супроць засмечвання нашага кію захаднімі дэтэктаўмі, а літаратуры — німапробнымі творамі буржуазных пісьмннікаў («Нашаму юнацтву»).

Савецкая Радзіма была для Маякоўскага самай лепшай, самай прыгожай краінай у свеце, а яе культура — самай высокай культурай.

Я в восторге от Нью-Йорка-города, Но кепчонку не слеру с виска.

У советских собственная гордость: На буржуев смотрим свысока («Бродвей»).

У перыяд далёкіх паэдык па чужых краінах ён ніколі не губляў жывой сувязі са сваёй радзімай, якую ён любіў і якой ганарыўся — і заўсёды адчуваў сябе савецкім «завадом, які вырабляе шчасце».

Ён марыў аб тым дні, калі цяжкіх павязе яго на радзіму, дзе яго зноў сустрэне вялікае, ярае і бурлівае жыццё.

Маленцка чырвоная кніжачка — савецкі лашарт, была для паэта сімвалам вельмі Савецкай дзяржавы, і ён ганарыўся ёй.

Читайте, завидуйте: Я — гражданин Советского Союза!

У час, калі хіжым банкір да вайны з высокай трыбуны кангрэс падбуртваў — Прыпаўшы грудзмі да халоднай сцяны, Ляжаў беспрацоўны на вуліцы горада.

Пагрозна грывеў перад ім акія, Аглухшы за дзень ад уласнага шуму.

Пра сум чалавека, пра боль яго ран Напаўна ніхто ў гэты міг не падумаў.

А ён спамінаў свае цяжкія дні, Бяздомныя леты, галодныя зімы; Што век ён бы без ласкі пражыў, без радні і мусіць памрэ, не знайшоўшы радзімы.

Амерыка. Тут ён радзіўся і ўзрос. На што і каму ён аддаў свае сілы? Чый сцяг пра гады так пакароўва несь? Чый скарб падымаў на плячах ён пахілых?

У роднай краіне зрабіцца чужым — Ці можа быць доля яшчэ болей горкай? — Так думаў ён сумна. А вокал, над ім Шумелі агні бізнесмена Нью-Йорка.

Барвова цвілі акіяніскія воды. І раптам здалос яму, жабраку, Што быццам з сваёй п'едэстала Свобода

Лягла яму працягнула руку.

Са званам глухім пакашліўся мядзьяк І лёг перад ім сярод вуліцы чорнай. — Вязьмі...

І ад аўраўм ўскрыкнуў жабрак І доўга не верыў вачам, утарпёны. А побач банкір да вайны падбуртваў І чуў, як змяняў у кішэнях мільёны.

Л. Лейтман. «Закладка фундамента кавальскага цэха Мінскага трактарнага завода». (Акварэль).

Ал. РАМАНУ

Ці мастацкія нарысы друкуюцца ў нашых часопісах?

У блытучым годзе амаль у кожным нумары часопісаў «Полымя» і «Беларусь» з'яўляліся нарысы, якія прысвечаны пасляваеннаму аднаўленню і будаўніцтву заводаў, фабрык і калгасаў Беларусі. Німаля нарысаў на гэтую хвалючую тэму надрукавана таксама ў ў рэспубліканскіх газетках. Такую зацікаўленасць нашых часопісаў і газет нарысам, як найбольш аператыўным літаратурным жанрам, які адказвае праддзіянаму да нашых літаратураў патрабаванню і